

Pismo to wychodzi codziennie oprócz niedziel i wiat uroczystych w drukarni Stanisła wa Gieszkowskiego

Zaliczenie na trzy miesiące złotych dziesięć miesięcznie złotych cztery, numer pojedynczy groszy dziesięć.

IMIONA RZYMSKIE.
Dziś Donawentury.

IMIONA SŁAWIAŃSKIE.
Dziś Dobrogosław.

GAZETA KRAKOWSKA.

OBSERWACYE METEOROLOGICZNE.

Dzień godzina	Barometr do 0° Reaumura w miarze Paryżkiej	Stopnie zimna podług Reaumura	Psycho- metr	Wiatr	Stan Atmosfery	Zjawiska napowietrzne i różne uwagi	
12 6 27 ⁰⁰	0 ^o 861	+ 10 ^o	6 4 ⁰⁰	47	Pl Zachodni słaby	Pochmurno	Deszcz
2 1, 625	+ 16,	6 3,	52	ZPl Zachodni mocny	Pogoda z Chmurami		
10 3, 223	+ 11,	8 3,	83	„ słaby	„		

Wiadomości krajowe.

— K R A K Ó W . —

PRZYJECHALI DO KRAKOWA.

Od dnia 12 do dnia 13 Lipca.

Soltyk Franciszek ob., Malinowski Jan ob., Malcz Karolina, Werner Karolina, Langeo Justyna ob., Kozłowski, Bühlen baron pulk. ces. ross., Raiski Jakób, Radziwiłł książę adj. ces. ross., Radziwiłł Zofia księżna, Karsznicka Jadwiga ob., z Polski; — Ostrzykowski Bonifacy, Tęgoborski radzca tajny, z Galicyi; — Raczyński Wojciech ob., Kamler Edward, z Pruss.

Wyjechali z Krakowa.

Boniarski Antoni ob., Lewkowicz Józef, Łazowski Antoni, Wysocki Emeryk, Luczycki Floryan, do Polski; — Romer Konst. ob., Steller Augusta, do Galicyi; — Rosenhaja Maciej do Pruss.

Wiadomości zagraniczne.

— Warszawa 9 Lipca. —

Dnia 13 (25) czerwca r. b. o godz. 11tej z rana, odbyła się w Kaliszu uroczystość odkrycia pomnika wzniesionego z najwyższego rozkazu, na pamiątkę powtórnej w tém mieście bytności Jego K. M. Fryderyka Wilhelma IIIgo Króla Pruskiego i połączenia także w obziewojsk cesarsko-ross. i królewsko-pruskich. Obchód tej uroczystości dopełnionym został w obec JO. Xięcia warszawskiego hr. Paskiewi-

cza Erywańskiego, generał-feldmarszałka, namiestnika król. Swietny orszak Jego Xiążęcej Mości składał się z znakomitej liczby generałów, wyższych i niższych oficerów, tak wojsk cesarsko-rossyjs., jako też królewsko-pruskich, którzy na ten solenny obchód umyślnie z Pruss przybyli. Wszystkie oddziały wojsk cesarskich, piechoty, jazdy i artylleryi, na około Kalisza konsystujące, i na tę uroczystość zebrane, stały pod bronią. Wiele znakomitych osób i licznie zgromadzony z miasta i okolic lud, byli świadkami odbytej uroczystości. Na czterech stronach pomnika umieszczone napisy w języku rossyjs., które w dosłowném tlómaczaniu są następującej treści:

Na jednej stronie:

Wiernemu Przyjacielowi i Sprzymierzeńcowi
Cesarzow Wszech Rossyi
Alexandra Igo i Mikołaja Igo
Królowi Pruskiemu Fryderykowi Wilhelmowi III.

Na drugiej stronie:

25 marca 1813 r.

Fryderyk Wilhelm III Król Pruski
w Kaliszu zawarł

z Cesarzem Wszech Rossyi Alexandrem Iszym
przymierze dla oswobodzenia Europy.

Na trzeciej stronie:

31 sierpnia 1835 r.

Powtórne połączenie rossyjskich i pruskich
wojsk pod Kaliszem, po 20-letnim pokoju utrwa-

ionym ich zwycięztwami, odbyte w obecności Cesarza Wszech Rossyi Mikołaja Igo i Króla Pruskiego Fryderyka Wilhelma IIIgo.

Na czwartej stronie:

Niech błogosławi Wszechmocny BÓG przymerze i przyjaźń Rossyi z Prussami dla pokoju i pomyślności obu narodów i dla postrachu wspólnych ich nieprzyjaciół. (K w.)

WYSTAWA SZTUK PIĘKNYCH.

Malarstwo. Wnętrza pokojów i kościołów. Pejzaże, obrazy historyczne, rodzajowe, (de Genre) portrety i miniatury. Kwiaty, Rzeźba, Litografia i cynkografia.

(Ciąg dalszy)

Pan Staller z Krakowa przysłał duży obraz, Chrystusa wystawiony w oknie ludowi. Pan Kolberg młody artysta w Warszawie bawiący dał świętą Emilią modlącą się przed Krzyżem, która wymodelowaniem swoim bardzo usprawiedliwia wielkie nadzieje powzięte przez nas o tym młodym artyście, który w Berlinie nauczył się wyrabiać każdy przedmiot z starannością i pracowitością nalczytą, co nie każdemu z zdatnych malarzy się trafia. Pan Pęczarski dał miły dla oka i przyjemny obraz Madona czytająca. Autor chciał zrobić rzecz w rodzaju szkoły starowłoskiej lub Byzańtyńskiej. Egzekucya pracowita, ton całego obrazu ciemny.

Pana Majbauma obraz, chrzest Sgo Włodzimierza wisi po nad mistrzowskim obrazem morskim Pana Lampi.

Oprócz tu wyliczonych znajdnje się kilka innych obrazów rodzajowych (tableaux de genre). Między temi pierwsze trzyma miejsce sprzedaż niewolnic obraz pana Le Brun; kompozycya w tym przedmiocie zupełnie nowa, rozkład figur naturalny i odpowiadający celowi, draperye doskonale traktowane, w twarzach przebija charakter miejscowości, jednym słowem w całym obrazie widać pędzel artysty obdarzonego prawdziwym talentem.

Gracje pana Pęczarskiego, trzeba tylko umieć patrzeć bo w świetle są bardzo dla siebie niekorzystnym. Jest nader trudno scenę taką jak ta którą widzimy wystawić w wielkości, prawie naturalnej, pan Pęczarski doszedł tego, pomimo oświecenia nądzwyczaj trudnego którego użył, jest natura w jego obrazie.

Chłopiec obierający kartofle obraz pana Gumińskiego zadałby trudność Murillowi, garnek na tym obrazie bardzo dobrze odrobiony. Zresztą trudno ocenić bo wisi bardzo wysoko.

Pana Gepnera obrazki pokazują że lubi pracę, jest ich bowiem siedm.

Pan Kolberg dał dwa małe obrazki: na jednym młodej panience pokazuje siostra miniaturę przyszłego; na drugim w dawnym ubiorze siedzi kobieta wśród pola; przyjemnie się patrzeć na miłe i miejscowe twarze; cała rzecz tych obu obrazków pokazuje że pan Kolberg i w małej i w dużej kompozycyi jest bardzo dobrym. Oprócz tego dał jeszcze dróciarzy. Pan Ziemięcki dał z tego rodzaju polowanie na lisa, i stojkę kozaków czatujących przy świetle księżycy. Pan Brodowski Tadeusz śmierć Turka i kilka koni Czerkiesów, kurdów i kozaków.

Pan Suchodolski dał Czeceńca nacierającego się z kozakami; koń biały Czeceńca pod względem kolorytu jest doskonały; konie białe przedstawiają malarzowi w kolorycie trudności z których tylko za pomocą długiego doświadczenia wyjść można; niektórzy nawet malarze doszedłszy do doskonałości chcą robić z tego sekret przed uczniami, a jednak pan Suchodolski w malowaniu koni tej maści dorównał Vernetowi i koloryt ten jest dowodem wielkiej znajomości sztuki.

Portrety zajmują wielką część wystawy, są tak rozmaite tylu różnemi sposobami traktowane i tak rozmaitej wartości, że nie można ich ogółowo przechodzić. Pan Bonawentura Dąbrowski dał ich sześć; niezaprzeczenie jest to pierwszy nasz portrecista, godny następcą Brodowskiego, chociaż rodzaj jego inny cokolwiek od rodzaju tego mistrza; portret mężczyzny z cygarem wiszący w oknie pomimo tak trudnego oświecenia jakie mu nadał malarz, jest pełen natury; portret naturalnej wielkości z ołówkiem w ręku celuje doskonałym rysunkiem, znajomością anatomii twarzy, miękkością i prawdą w dokładnem wyrobieniu akcesoriów. W Portrecie mężczyzny rumaniego nie ma miłego kolorytu, ale natura doskonale schwycona, dwa małe portreciki mężczyzn i jeden kobiety w czarnej sukni w niczem nieustępują poprzednim. Panu Dąbrowskiemu nie zarzucić nie można. Dziwi nas tylko że nic nie dał z własnych kompozycyi, dla czego? Dziś kiedy wszystko kopiuje a mało, kto myśli, najmniejszy obraz własnego pomysłu jest nam pożądanym a Zwiastowanie które dziś można widzieć u Fary, dowiodło nam zeszłej wystawy że p. Dąbrowski również jest dobrym kompozytorem jak wielkim portrecistą. Pan Jan Nepomucyn Głowacki o którego pejzażach zasłabe jeszcze powiedzieliśmy pochwały, dał oprócz nich kilka portretów lub głów portretowanych; pierwszym z nich jest w całej figurze kobieta w sukni aksamitnej. Pan Głowacki w kolorycie kobiet jest wyższym

nawet od pana Dąbrowskiego, którego koloryt w tego rodzaju twarzach za nadto męzki, prawda, wdzięk, sposób traktowania, wszystko wyborne w tym portrecie, do tego piękny pejzaż w oddaleniu harmonizujący jak u malarza poety z wyrazem twarzy i ruchem figury, dodaje wartości; pan Głowacki pojął powołanie portrecisty jego obowiązkiem nie tylko wiernie skopiować osobę, ale w rozkładzie, w ułożeniu nadać pewną dramatyczność, pewną akcją któraby wydawała charakter, myśl dominującą osoby; to mamy w tym portrecie; zdaje się że czujemy, że znamy usposobienie smętne, melancholiczne tej osoby, z położenia swego, zapewne dość wysoko w towarzystwie zostawiającej; jest to portret który ma wartość obrazu pomysłowego. Głowa Tyrola, włoszki, greczyński na jedrę stoją szali, mniej tam wygórczenia ale wszędzie mistrz który zgłębił naturę; głowa Tyrola jest wzorem rzadkiej piękności. Portret huzara i góral śmiało szkicowo traktowane, ostatni szczebel stanowią, i tu pan Głowacki jest ten sam w mniejszych tylko i śmielszych zarysach. W ogóle wszystko co tylko zrobił pan Głowacki, technie, (rzucamy tu wielkie słowo) doskonałością jakiej w sztuce jego żądać można.

(Dokończenie nastąpi.)

— *Paryz 26 Czerwca.* —

Pan Humann znalazł w radzie ministrów wielki opór w przedmiocie swego nowego systemu poboru podatków, minister skarbu zapominał zapewne, że przez podatki powiększa się także liczba wyborców, czemu właśnie pan Villelle za restauracji chciał zapobiedz.

Journal des Débats zawiera następujący bardzo krótki, ale bardzo zaszczytny nekrolog pana Garnier Pages, zaszczytny i dla tego dziennika i dla zmarłego. »Nieskończona różnica naszych opinii nie może nas wstrzymać od odania sprawiedliwości talentom i sumiennej prawności pana Garnier Pages w jego polityce. Nie wątpimy, że on szczerze kochał wolność. Prócz tego posiadał on zastugi i zdolności do interesów w wysokim stopniu. Pan Garnier Pages który na mównicy przeciw wszystkim powstawał, tak jednak umiał się prowadzić, że posiadał najpowszechniejszy szacunek całej izby. Jego koledzy wszelkich stronnictw i opinii mocno żałują jego wczesnego zgonu.»

W dziennikach pusto i takowe przygotowują się próżnie, te do czasu nowych posiedzeń zapelniać powiększeniem *felietonu*, ale to nie jest korzystną spekulacją bo właśnie *Temps* (Czas) który codziennie zawiera *felieton*, w

ciągu kilku ostatnich miesięcy stracił przeszło 200 prenumeratorów.

Większość niezawisłych dzienników zajmje się dziś prawdopodobieństwem bliskiego rozwiązania izb. Z drugiej strony jednak przedstawiają się przeciw temu mniemaniu wielkie wątpliwości, chociaż kilku ministrów objawiło życzenie, aby uczyniono odwołanie się do narodu.

— *Dnia 27 Czerwca.* —

Niejaki pan Villatonque wynalazł telegraf dzienny i nocny. Korespondencya nocna nie ma się tu odbywać za pomocą ruchomych lamp. Ten telegraf używa tych samych znaków co pospolite, tylko operuje biało pomalowanymi ramionami na czarnym gruncie, i w nocy potrzeba tylko odbicia światła. Inną jeszcze korzyścią jaką przedstawia, jest to, że nie potrzebuje być na wielkiem wzniesieniu.

— *Dnia 28 Czerwca.* —

National utrzymuje, że posiada pewne wiadomości o szeroko rozgałęzionych intrygach zbiegów karlistowskich we Francyi, których celem jest wywołać nowe kontr-rewolucyjne poruszenie w Hiszpanii, przyczem wspierać ich mają legitymiści francuzcy. Rezultat tych wiadomości ma być pokrótce następujący. Obecnie znajduje się jeszcze we Francyi 16,000 zbiegów hiszpańskich, którzy dotychczas nie przyjęli amnestyi. Do tego dolicza się 5,154 oficerów, a zatem razem przeszło 21,000 ludzi. Dwór rezydujący w Bourges stara się armię tę ile możliwości skoncentrować, aby jej użyć skoroby nadeszła sposobność wzuwienia wojny domowej w Hiszpanii. Rozmaici emisaryusze namawiają wychodzców, którzy chcą wrócić do Hiszpanii, aby pozostali we Francyi i różnemi tajemnymi drogami otrzymują oni wsparcie którego im rząd odmówił. W sierpniu ma armia karlistowska w trzech punktach razem wkroczyć do Hiszpanii. Zwracają tu uwagę na tę okoliczność, że w tym czasie właśnie Cabrera ma stanąć jako świadek przed sądem przysięgłych w Perpignan w sprawie przeciw Picola oskarżonemu o malwersacye pieniężne, i że zapewne użyje tej sposobności do ucieczki, i to z pewnością i twierdzą, że on został przeznaczony na naczelnego wodza w Katalonii, Aragonii i Walencji. W tych czasach liczne więzienia miały miejsce, w skutku doniesień o rozmaitych intrygach; między innymi schwymano dwóch emisaryuszów, którzy zostali wysłani przez juntę karlistowską w Katalonii z prośbą do Don Carlosa o pozwolenie rozpoczęcia kroków rewolucyjnych, uwięziono ich kiedy wracali już z odpowiedzią Don Carlosa. Komora celna także

niedawno miała schwytać 600 kilogranów siarki i wielkie masy saletry, które przewożono do Hiszpanii. Utrzymują, że większą część tych odkryć winni jesteśmy królowej Krystynie. Dwór rezydujący w Bourges miał jej uczynić przedstawienia względem połączenia pretendenta hiszpańskiego i młodej królowej i w tym celu żądano jej pośrednictwa. Ale królowa Krystyna jak słychać nie przystała na to i uwiadomiła o wszystkim rząd francuzki

(G. W.)

— *Tulon 22 Czerwca.* —

W naszym mieście znowu rozszły się pogłoski wojenne. Słychać że vice admirał Hugon w krótkce otrzyma rozkaz powrócenia tu z flotą. Wszystkie okręta uzupełnią swoje zapasy żywności na sześć miesięcy, i zaraz potem udadzą się na wody Levantu. Dalej utrzymują że kontr-admirał Lalande zostanie mianowany vice-admirałem, i zastąpi w dowództwie floty francuzkiej w Lewancie vice-admirała Hugon, który zostać ma prefektem marynarki w Tulonie. Nakoniec jeszcze zapewniają, że kontr-admirał de la Susse z dywizją zostającą pod jego rozkazami od płynąć ma dnia 23 bieżącego miesiąca.

Zdaje się potwierdzać, że dywizya kontr-admirała de la Susse bezwłocznie wypłynie na morze. Znajwiększą gorliwością postępuje naprawa okrętów, które ją składają (G. W.)

— *Londyn 27 Czerwca.* —

Wybór dwóch szeryfów Londynu, który się odbył w tych dniach, wypadł na stronników gabinetu, przez co więcej jeszcze ożywiła się nadzieja zwycięstwa stronnictwa ministeryalnego przy wyborach parlamentowych w City.

Mówią o nowych nieporozumieniach jakie miały powstać między Francją i rzecząpospolitą argentyńską. Kupcy w City, którzy mają stosunki z Ameryką południową, bardzo są niespokojni i obawiają się, żeby ich związki handlowe nie zostały znowu przerwane.

(G. W.)

— *Marsylia 23 Czerwca.* —

Jeden z najpiękniejszych paropływów na morzu śródziemnym, *Pollux*, odbywający żeglugę między Marsylią i Neapolem, zatonał z całym ładunkiem w kanale wyspy Elby, między Linegeus i Picombino. Nieszczęśliwy ten wypadek miał miejsce w dniu 17 b. m. o godzinie 11 w nocy. Na paropływie *Pollux* znajdowała się osada licząca około 50 głów i 46 pasażerów. Na szczęście wszystkie te oso-

by zostały wyratowane, z wyjątkiem jednego starego neapolitańskiego kapitana, który zginął w bałwanach. Katastrofa ta spowodowaną została przez uderzenie się *Polluxa* z paropływem *Montegibello* (o czem już donieśliśmy podług raportów z Liworno). *Pollux* zatonał w mniej niż 10 minut, tak, że nie można było uratować, ani nawet papierów okrętowych i torby z listami. Cena zatopionych towarów i innych przedmiotów nie jest jeszcze wiadoma. Jedna dama która znajdowała się między pasażerami, straciła w klejnotach 60 tysięcy franków.

(G. W.)

— *Alexandrya 6 Czerwca.* —

Ostatnim paropływem otrzymaliśmy wiadomość, że dywan w d. 26 maja ułożył końcowy protokół i stósowny hatyszeryf miał być wysłany do Alexandryi, w którym przyznane jest paszy dziedzictwo w linii prostej; ale żądany haracz 40 milionów piastrow; zarazem zawiera postanowienie że pasza może mianować oficerów w armii i marynarce do stopnia pułkownika, ale nie wolno mu budować okrętów wojennych bez specjalnego pozwolenia ze strony sułtana. To są warunki których pasza przyjąć nie może, co w Konstantynopolu można było przewidzieć zawczasu, jeśli tam mają prawdziwe wyobrażenie o sprawie wschodniej, o czem jednak wątpiemy. Mehmed Ali który o tych warunkach był wcześniej zawiadomionym oświadczył wczoraj, że trzech ostatnich w żaden sposób nie przyjmie, i że jeśli ta nadzwyczajnie nudna sprawa prędko się nie skończy, on swoje wojska skoncentruje i na nowo wojnę rozpocznie, choćby z tego niewiedzieć co wypadło. (G. W.)

— *New-York 2 Czerwca.* —

Buenos Ayres. Wczoraj już donieśliśmy o zamachu na życie prezydenta Rosas za pomocą machiny piekielnej, która miała być z Francji przysyłaną. Składała się ona z szkatułki, w której znajdowało się 16 małych luf, które wszystkie kulmi były nabite. Przesłano mu ją z uwagą że zawiera w sobie klejnoty. Córka jego przez ciekawość otworzyła ją i nastąpiła lekka eksplozja, jednakże bez zranienia jej. Postrzeżono, że nic która miała udzielić ogień wszystkim lufom, przez jakiś przypadek oderwała się od otworów zapalnych, przez to jedynie ta młoda dama została ocaloną, inaczej bowiem byłaby padła ofiarą tego haniebnego zamachu. Mechina ta przesłaną została do Buenos Ayres pod adresem admirała Dupotet, a ten pośpieszył przestać ją prezydentowi przez swego sekretarza pana Brasser. (G. W.)

D O D A T E K

do N^{ro} 157

Gazety Krakowskiej.

Senat Rządzący pod d. 28 czerwca 1841 r. do Nrn 3481 upoważnił zbieranie składki wśród obywateli tutejszo krajowych, na korzyść zgorzałej w dniu 25 czerwca b. r. bursy zwanój Jerolimską. Zdaje się iż stósowną będzie śrzcęzą przypomnieć publiczności pierwsze za wiązanie i cel tego zakładu, a zarazem imię świetne jój fundatora. Akademia krakowska założona w r. 1347 będąca zatém jedną z najdawniejszych w Europie, była powszystkie wieki ogniskiem rozsiewającym szeroko oświatę nauk i umiejętności. Wielką też liczbę znalazła wielbicieli, którzy ukształcenie umysłowe za najwyższe człowieka dobro poczytując, poświęcali jój znaczną część dostatków swoich, by ją opatrzyć w potrzebne zasoby i pomocnicze zakłady mające ją postawić w rzędzie pierwszych szkół cywilizowanego świata. Obmyślenie stósownego dla uczącej się młodzieży mieszkania było arcyważnym i nicodzownym środkiem w tym względzie. Dziesięć domów przy szkołach parafialnych w Krakowie i sześć burs odpowiadało tój potrzebie. W bursach uczniowie mieli darmo mieszkanie, drwa i inne dogodności, a nadewszystko mieli nad sobą opiekę i dozór czuwający z ojcowską starannością, by w młode serca nie zakradło się złe, mogące skazić przyszłe nadzieje towarzystwa. Bojaźń Boża, miłość ludzi, pokochanie się w naukach i powinnościach swoich, były posagiem, który młodzież wynosiła z tych zakładów w życie

społeczne. Nie dziw tedy, że wielu mężów świecących imieniem w literaturze i historii, pierwiastkowe swoje ukształcenie w bursie pobierało. Bursa zwana Jernzałem jest podobnym a jedynym dzisiaj w naszym mieście z dawnych lat dziedzictwem. Stara rzeźba kamienna wmurowana w ściany tój budowli świadczy, iż ją w r. 1453 założył Zbigniew Oleścicki kardynał i biskup krakowski. Mąż ten, przyjaciel dwóch królów, sławny z wielu rycerskich czynów wyżej kładł chwałę ze sprzyjania naukom płynącą, niż wawrzyny w krwawych bojach zdobyte. Nie mogąc bowiem dla nieprzetamanych trudności odprawić ślubowanój pielgrzymki do grobu Pańskiego w Jernzałem, za przyzwoleniem Ojca Sgo oddał tę samą cześć Bogu wystawując dom obszerny na zamieszkanie młodzi, nadając mu od ślubowania onego imię bursy jerozolimskój. Zapisał jój całą swą bibliotekę i wyznaczył znaczną na owe czasy sumę 4,000 dukatów mającą służyć na utrzymanie i na wsparcie umieszczonój tamże młodzieży. Bursa ta zawierała w sobie pięćdziesiąt izb, krom biblioteki i mieszkania dla seniora a 100 wychowauców wygodnie w niej zamieszkiwać mogło. Czwartym wiek własnie dobiega, jak bursa ta, przeszedłszy przez liczne czasów zmiany, chwalebnie dopełnia przeznaczenia swego. Dziś bursa jernzałem złączoną jest z bursą philosophorum i jedną stanowi całość, a uchwała Senat Rządzącego z dnia 19 lipca r.

1821 ostatecznie otrzymała urządzenie i opiekę co tém potrzebniej było iż fundusze jęj od wieku blisko zaginęły. W chwili pożaru mieściło się w bursie 96 uczniów, częścią do liceum, częścią do szkoły technicznęj uczęszczających.

Ani wątpić należy, że obywatele tutejszego miasta dawszy tylekroć dowody, jak wielce ich obchodzi oświecenie i przyszłe dobro wzrastającego pokolenia, uważać sobie będą za zaszczyt,

że idąc za własnym popędem, dobrowolne poniosą ofiary na odbudowanie zakładów tak nieodzownych zwłaszcza iż umieją ocenić korzyści i chwałę, jaka na nich spływa z miasta, co bogactwem wielkich zakładów i świetnością swych pomników podziwia.

Dla zapobieżenia nadużyciom imiona osób mających się zatrudnić zbieraniem składek ogłoszone będą drukiem.

